

VEAUC MOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

**Culisele
unei premiere
spațiale**

Lionella Pirieva, protagonista din „Frații Karamazov”, operă care va încununa „Festivalul filmului sovietic”

Foto: A.P.N.

DIN SUMAR:

- **Modernele mașini ale timpului**
- **Oameni și hormoni**
- **Au verile reci o origine... vulcanică?**
- **Corsarul Coroanei**
- **Fotbalul în anul 2000**
- **Regele junglei la el acasă**
- **Cu ajutorul lui Budha și al unei portocale**

43

ANUL XXV,
(1284)
24 OCTOMBRIE 1969

Fenomen polimorf, ceea ce numim azi „spionaj industrial“ nu mai comportă doar furtul unei noi descoperiri sau al unui secret de fabricație. El înglobează acum ansamblul secretelor unor întreprinderi, fie că sînt de domeniul comercial, contabil, financiar sau privat. În jocul concurenței industriale moderne, toate loviturile care-l pot doborî pe adversar sînt permise.

Documentar

RĂZBOIUL FĂRĂ ARMATE

Deoarece fenomenul spionajului industrial își capătă întreaga sa semnificație mai ales cînd opune două firme din aceeași țară, vom cita mai întîi un astfel de exemplu. Țara sînt Statele Unite ale Americii, unde mai bine de 200 000 de inși trăiesc de pe urma acestei indeletniciri devenită un aspect economic major al pieței capitaliste.

Un faliment și un detectiv cu două fețe

În 1965, Hazel Bishop era a doua firmă americană de produse cosmetice. În biroul său din Park Avenue, Raymond Spector, care o fondase, domnea peste un mic imperiu de 5000 de funcționari și privea cu încredere un viitor ce-i părea fără umbre.

Doi ani mai tirziu, Hazel Bishop a dispărut. Ultimul ei bilanț comercial a consemnat un deficit de 30 de milioane de dolari. Firma a fost doborâtă de o hemoragie necruțătoare: aceea a secretelor ei industriale și comerciale. De vină a fost spionajul industrial.

Ce s-a întîmplat în cei doi ani? Succesul lui Hazel Bishop nu-i lăsa să doarmă pe concurenți, care au hotărît să treacă la acțiune. Și într-o zi, cînd firma se pregătea să lanseze pe piață un nou produs, Raymond Spector a avut surpriza să-și vadă produsul sub altă marcă. Totul era identic: compoziția, numele comercial, ambalajul. Ba pînă și tehnica lansării și campania publicitară pe care o proiectase Spector. Acestuia nu i-a rămas altceva decît să renunțe la produs. În cincisprezece luni aceeași operație s-a repetat de mai multe ori. Fiecare nou proiect al firmei era cunoscut și pus în aplicare de concurenți înainte ca Spector să apuce să-l comercializeze. În acest ritm pierderile financiare s-au tot acumulat devenind curînd catastrofale. Cînd deficitul a atins suma de 30 de milioane de dolari, consiliul de administrație a capitulat și Hazel Bishop a fost absorbită de firma concurentă.

Bineînțeles, Spector n-a stat cu mîinile în sîn așteptîndu-și pasiv sfîrșitul. Aflînd că birourile, laboratoarele, antrepozitele sale, apartamentul său personal și cel al colaboratorilor săi sînt pline de „capcane“ și că liniile telefonice ale întreprinderii sînt în permanență supravegheate, el a angajat un „expert electronist“, un detectiv newyorkez pe nume John Gris, specialist în detectarea de dispozitive de recepție.

Timp de două luni cercetările n-au dat nici un rezultat. Pînă cînd, într-o zi, s-au descoperit nenumărate microfoane-emîțătoare instalate în locurile cele mai neașteptate. Pînă și în toaletele cadrelor de conducere ale firmei, loc predilect de conversație.

Dar cu toată curățenia drastică făcută, secretele au continuat totuși să se scurgă. În lunile următoare Gris a descoperit aparate din ce în ce mai perfecționate. Pentru a fi indetectabile, microfoanele nu mai erau confecționate din metal, ci din material plastic și ceramică, față de care metodele clasice sînt neputincioase.

Bineînțeles, aparatele nu explicau totul. Anchetatorii n-au putut dovedi, de exemplu, vinovăția unui funcționar al firmei, responsabilul serviciului de fotografii, care într-o bună dimineață a dispărut fără nici o explicație. Dar surpriza cea mare abia urma.

La șase luni după falimentul lui Spector, Gris, inculpat într-o altă afacere de spionaj industrial, a recunoscut că omul care instalase dispozitivele electronice de spionaj la Hazel Bishop, era una și aceeași persoană cu cel însărcinat să le detecteze: chiar el!

Povara optimismului permanent

Ciudat e că deși își cunoștea rivalul, Raymond Spector nu l-a dat în judecată. Și în genere procesele de spionaj industrial sînt rare. De ce?

În forma sa modernă, spionajul industrial este relativ recent și legislația necesară pentru combaterea lui încă

nu există. Spionul industrial, cum observa Ralph Salerno, fost șef al poliției criminale newyorkeze, specializat în problemele spionajului industrial, se află în situația unei vulpi care dă iama în cotețul găinilor. O dată ajunsă înăuntru, face ce vrea.

În plus, victimă a unei tentative de spionaj, o firmă americană nu poate pune în alertă poliția fără a-și compromite bunul renume și a pierde încrederea acționarilor săi. Condamnată la optimism permanent sub amenințarea de a-și vedea scăzînd cota la bursă, ea trebuie să tacă și să încerce să-i elimine pe spioni cu zimbetul pe buze. Ceea ce nu e de fel ușor.

De aceea spionajul industrial continuă să se întindă ca o plagă. În ultimii cinci ani, în Statele Unite au luat ființă peste o mie de societăți de ingineri-consilieri specializați în prevenirea și lupta împotriva spionilor. Rolul lor este să familiarizeze întreprinderile cu regulile elementare ale securității industriale.

statistică nu este posibilă, specialiștii americani evaluează la peste două miliarde de dolari pierderile anuale provocate de spionajul industrial. Tot ei opinează, cum am mai spus, că mai bine de 200 000 de americani trăiesc de pe urma acestei practici.

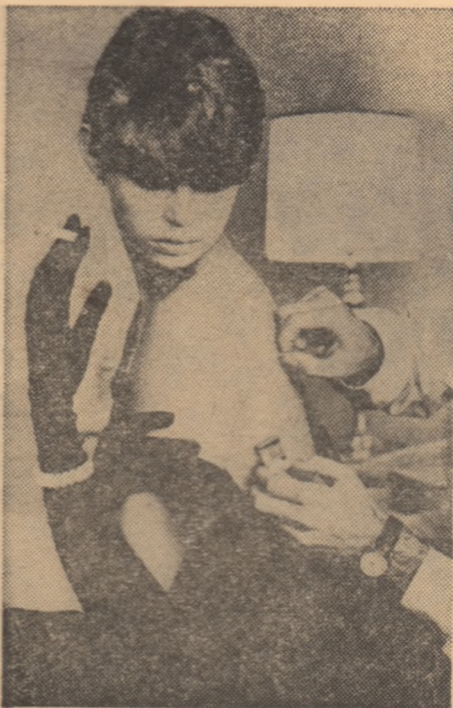
Dacă am ales ca exemplu cazul fabricantului de produse cosmetice, a fost numai pentru a arăta pînă unde s-a întins acest flagel al lumii moderne. Dar, bineînțeles, cele mai vizate sînt tehnicile de vîrf. Domeniul aerospațial, al industriei nucleare, al chimiei, metalurgiei, textilelor sau automobilelor rămîn preferate. Practic, însă, nu există sector care să nu fie amenințat. Această racilă este în mare măsură rodul industrializării unui material de spionaj în continuă perfecționare. Dacă revoluția electronicii a permis azi omului să pună piciorul pe Lună, tot ea i-a îngăduit și să depășească definitiv bariera secretului. Pînă în iunie 1968, spionul militar sau industrial dar și soțul gelos puteau găsi în magazinele

Ceva mai departe, cineva telefonează. Dar de trei luni în receptorul său microfonul obișnuit a fost înlocuit cu altul absolut identic, cu deosebirea că transmite la 500 de metri tot ce se vorbește în cameră. Inseamnă însă că după ce pune receptorul în furcă omul poate fi liniștit? Cîtuși de puțin. Înainte de a pleca, spionul a aranjat în așa fel firele din receptor încît să transforme aparatul într-un emițător permanent. În pivniță, o mică cutie neagră ascunsă între două cărămizi din zid, conectată la linie și echipată cu o pilă, activează pastila-microfon teoretic izolată din clipa cînd receptorul e pus în furcă. Tot ce se va spune de acum încolo în cameră va fi transmis în afară. Spionul poate părăsi orașul, poate pleca chiar la 2000 de kilometri depărtare și continua de acolo supravegherea. Grație telefonului automat, generalizat de mult timp pe teritoriul Statelor Unite, e suficient să formeze numărul victimei sale pentru a asculta discuția care îl interesează. Înainte ca soneria să apuce să se declanșeze, el apropie de receptor altă cutiuță neagră. Din interiorul ei, cît un pachet de țigări, aparatul lansează un fel de bîzîit. La distanță, frecvența emisă împiedică soneria și activează instalația parazitată. Pentru a nu se consuma banda, magnetofonul instalat la 2000 de kilometri depărtare nu înregistrează decît vocea omenească. Cînd vocea tace, se oprește și el.

În această privință s-a ajuns la un grad de perfecționare incredibil. Iată un singur exemplu: o instalație destinată spionajului în marile întreprinderi, poate fi bransată, să spunem, la un standard telefonic de 200 de linii, comportînd 500 de posturi interioare. Dar magnetofonul nu va înregistra decît în clipa cînd persoana supravegheată își va utiliza aparatul ei.

Dar, acest arsenal, în care telefonul rămîne instrumentul preferat, mai cuprinde și alte arme: banalele întrerupătoare cu ajutorul cărora se aprinde sau se stinge lumina (un microfon ascuns în interiorul lor captează, prin orificiile de fixare a șuruburilor, zgomotele care se produc în cameră și care sînt transmise apoi de-a lungul liniei electrice), frumusețea feminină, instrument de spionaj consacrat (o superbă doamnă poate ascunde foarte bine, sub toaleta-i elegantă, un aparat minuscul care înregistrează tot ce se discută în prezența ei), butonii de manșetă, cutiile de chibrituri și multe altele.

În 1968, o lege federală a interzis fabricarea de aparate de spionaj. Și totuși... Microfonul modern nu e decît o simplă scrumieră de cuarț care vibrează la cel mai mic zgomot de voce umană. Un semnal radioelectric trimis din afară captează vibrațiile și le retransmite în afară. În felul acesta poate fi ascultată orice conversație purtată în fața scrumierei.

Frumoasa se pregătește de acțiune...

Simburele unei măslini electronice

Lupul și oile în variantă modernă

Acum cîțiva ani, securitatea industrială consta în special din instalarea unui corp de pază la intrările uzinelor și din recrutarea unui mic număr de vechi militari de carieră ieșiți la pensie, care urmau să asigure o supraveghere mai bună. Astăzi, lupta pentru securitate reclamă mijloace uriașe pentru controlul și ținerea sub observație a întregului personal și a vizitatorilor care au acces la instalații. Împotriva lupului bogat și supraînarmat, mielului nu-i rămîne decît să se înarmeze și el pentru a-și putea ține agresorul în afara limitelor teritoriului său.

Dar a împiedica pătrunderea agresorului e foarte greu. Mai ales că de cele mai multe ori spionul e recrutat chiar din sînul întreprinderii. Nevoia de bani, șantajul ajung uneori să corupă funcționari care de ani de zile își văd corect de treabă în postul lor. Chiar refractarii rezistă greu la promisiunea unui post mai mare într-o altă întreprindere. În S.U.A. circula o glumă amară: America e pavată cu vicepreședinți de societăți care și-au cîștigat postul pe aceste căi.

Societățile de securitate industrială învață întreprinderile cum să aplice mijloacele preventive. Dar sînt acestea într-adevăr eficace? Extinderea continuă a spionajului industrial în S.U.A. ne îndreptățește să ne indoim. Deși o

americane întregul arsenal necesar satisfăcînd celei mai aprinse curiozități.

Tranzistorul și circuitul integrat au permis realizarea unor emițătoare în același timp foarte puternice și ultraminiatizate. În 1968, un singur constructor propunea clienței sale 80 de emițătoare de tipuri diferite adaptate tuturor nevoilor. Volumul lor nu era mai mare decît al unui pachet de lame de ras, iar raza de acțiune lungă de 300 pînă la 800 de metri.

Măslina indiscretă

Ascunsă pe fundul unei sticle de coctail, o măslină de plastic disimulează un emițător. La o sută de metri de locul cu pricina, cu casca la ureche, un complice ascultă și înregistrează convorbirea care-l interesează la un magnetofon stereofonic mare cît un pachet de țigări.

În altă parte, doi inși prudenți vor să aibă o conversație particulară. Ca să se simtă în siguranță, se duc în camera de baie. Precauție în plus — deschid robinetul de la duș, mijloc radical (în filmele de spionaj) pentru a-i face inofensivi pe indiscreții. Dar vai! ei nu știu nimic de magnetofonul cît o tabletă de aspirină ascuns în perete. Acestui microfon special nu-i pasă de duș și înregistrează imperturbabil întreaga conversație. Pe banda magnetică, șiroirea dușului nu apare decît ca un vag zgomot de fond.

CORSARUL COROANEI

Minciunile și adevărurile lui Walter Raleigh

Acum aproape patru sute de ani, Guyana — ținut cu jungle inaccesibile și ape bogate, descoperit la hotarul secolelor XV—XVI de navigatori spanioli — era stăpinită, ca de altfel toată Lumea Nouă, de Spania. În fiecare an escadre ale flotei hispanice duceau la Cadiz și Sevilla prețioase încărcături de argint și aur extrase din minele mexicane și peruviene.

Dar spre sfârșitul secolului XVI, calea maritimă spre America a devenit nesigură. Singurul fir care lega de Spania jumătatea din lume începuse să se rupă sub loviturile unei noi puteri maritime: Anglia.

Faimoși corsari ca Drake, Raleigh, Hawkins au pus bazele puterii maritime britanice, devenind în același timp posesorii unor fabuloase averi. Pentru fiecare liră sterlină investită în această „întreprindere”, Sir Francis Drake, piratul nr. 1 al Angliei, dobîndea câștiguri de 200—400 de lire. Englezii nu se mulțumeau numai să captureze nave spaniole; de multe ori, piratii britanici distrugau în întregime porturile de pe teritoriul Spaniei și al coloniilor ei americane.

Zdruncinat, Imperiul spaniol încerca să se apere. În 1588, Filip al II-lea a trimis spre țărmurile Angliei o flotă uriașă pentru a distruge dintr-o singură lovitură primejdiosul rival. Dar a fost înfrânt. Invincibila Armada a fost zdrobită. De atunci, expansiunea britanică a căpătat cale liberă pe toate mările. Există, cu alte cuvinte, o posibilitate reală ca Anglia să pună mâna pe un număr de teritorii sudamericane.

Călciul lui Ahile al imperiului colonial spaniol era bazinul fluviului Orinoco. Spaniolii se întăriseră în America Centrală și de-a lungul coastei vestice a Americii de Sud. Dar în jungla și mlaștinile Orinocoului nu se simțeau ca la ei acasă. E adevărat însă că aveau baze puternice pe o insulă vecină, Trinidad. Conchistadorii spanioli pătrunseseră nu o dată, înarmați pînă în dinți, în bazinul Orinocoului, atît dinspre Anzi cît și dinspre mare, distrugînd puținele așezări indiene întîlnite în cale. Dar, în general, imensul teritoriu nu era „supravegheat”, încît cucerirea lui nu prezenta prea mari dificultăți. Englezii trebuiau numai să pună mâna pe fortificațiile spaniole din Trinidad.

În 1595, pe malurile fluviului Orinoco a debarcat Walter Raleigh, corsar și nobil englez.

Cine era omul, a cărui lucrare: „Descoperirea Imperiului Guyanei și a Coastei de Aur” a devenit un fel de „ghid” pentru „căpitanii” expansiunii coloniale? Walter Raleigh era fiul unui nobil scăpat din Devonshire, care în tinerețe cutreierase mările și oceanele.

În Anglia elisabethană, unde cei mai mari ași ai pirateriei erau cinstiți cu titlul de cavaler, unde se realizau capitaluri fabuloase de pe urma negoțului cu sclavi africani și a atacurilor pirateresti în mările spaniole, acest aventurier sărac făcuse, în numai cîțiva ani, o amețitoare carieră. Favorit al reginei, el obținuse mari distincții, daruri bogate, domenii, castele, patente pentru diverse monopoluri comerciale, ba i se decernase chiar și înaltul titlu de cavaler. Cum nu era un om lipsit de talent, Raleigh dobîndise succese pînă și în literatură, dar teatrul „Shakespeare” și taverna „Mermaid”, unde se întîlneau poeții, însemnau pentru el numai scurte popasuri. Marile afaceri le făcea în palatul Windsor, reședința reginei, în casele înalților demnitari și în birourile de afaceri din City.

În 1585, corsarul Coroanei organiză o flotă puternică și porni într-o lungă călătorie. Lîngă insulele Azore și în apele Indiilor de Vest, corăbiile lui atacară și prădară vase spaniole. Iar la începutul lui 1590, Raleigh porni spre coasta Guyanei, spre a o anexa posesiunilor britanice. Raleigh cunoștea bine legendele despre misterioasa țară Eldorado. Așa era supranumit de fapt

miticul cîrmuitor (El-dorado, în spaniolă auritul) al miticei țări. Conform legendei, dimineața el își presăra corpul cu „pudră” de aur, iar seara se spăla în apele unui lac sfînt. Eldorado fusese căutat de oamenii lui Francisco Pizarro, și tot pentru descoperirea acestui ținut explorase Francisco de Orellana, în 1542, Amazonul. Dar împărăția aurului nu fusese descoperită nici în munții Anzi, nici în valea Amazonului. Mai rămăseseră neexplorate încă ținuturile sălbatice din bazinul Orinocoului, încît spaniolii sperau că mai devreme ori mai tîrziu vor descoperi Eldorado.

Raleigh era fiul secolului său care dădea ușor crezare legendelor. Dar legendele care circulau nu erau toate neîntemeiate. Pizarro descoperise în Peru comorile incașilor, care depășeau ca valoare toate rezervele de aur ale oricărui stat european. Iar în 1545, tot în Peru fusese descoperit muntele de argint Potosi care, în 50 de ani, a fur-

capcană pentru cei care nu cunoșteau regiunea.

Pilotul indian luat prizonier la începutul expediției nu cunoștea aproape de fel cumplitul labirint. Și dacă nu s-ar fi petrecut o întîmplare fericită, „am fi putut rătăci prin el — a arătat Raleigh — chiar și un an întreg”.

Într-o zi, pilotul indian se îndreptă spre țărm, către o așezare de pe coastă, dar nu se putu înțelege cu localnicii și trebui s-o rupă la fugă. Raleigh urmări de pe corabie incidentul. Ca să-l potolească pe dezlănțuții urmăritori ai pilotului, porunci să fie luat ostatec un indian bătrîn. Spre norocul lui, acesta cunoștea bine delta Orinocoului și acceptă să fie călăuză.

Călătoria pînă la albia principală a fluviului dură mult, căci expediția avu de străbătut 400 de mile pînă acolo și drumul era extrem de greu. „Pe măsură ce înaintam — a consemnat Raleigh — ni se împuținau forțele, încît fluviul ne opunea o împetrivire tot

nizat mai mult metal prețios decît minele din Lumea Veche într-un mileniu și jumătate.

În 1594, căpitanul James Widdon, un bătrîn lup de mare care comandase multă vreme diverse corăbii ale lui Raleigh, făcu o călătorie în Trinidad, după care își înștiință șeful că spaniolii puteau fi ușor înlăturați.

O „pradă” de zile mari

La 6 februarie 1595, Raleigh părăsi portul englez Plymouth, iar la 22 martie corăbiile lui aruncară ancora lîngă țărmul Trinidadului. Raleigh atacă principala bază spaniolă și-l luă prizonier pe însuși guvernatorul insulei, asigurîndu-și în felul acesta „spatele frontului”. Principala „pradă”, guvernatorul Antonio de Berrio, în vîrstă de 70 de ani, organizase trei atacuri pirateresti în bazinul Orinocoului și cunoștea deci bine căile de acces spre centrul Guyanei.

La mijlocul lui mai 1595, Raleigh se îmbarcă, cu un detașament de o sută de oameni și cu provizii pentru o lună, la bordul unei corăbii transformate în ambarcațiune cu rame și dotate cu cîteva bărci, și porni spre gurile fluviului Orinoco. Dar la un moment dat corabia se împotmolî într-un labirint de brațe cu apă turbure, albi de rîu mlaștinoase, lacuri și smircuri, o adevărată

mai mare”. Era o arșiță insuportabilă și trebuiau să avanseze printr-un iad verde — cumplita pădure tropicală — proviziile de alimente erau pe terminate, dar cel mai mult îi chinuia setea. Deși jur împrejur era numai apă, oamenii lui Raleigh nu-și puteau potoli setea decît riscîndu-și viața, intrucît fiecare înghițitură comporta pericolul contractării unei grave boli de stomac. Pînă cînd, într-o zi, toate rezervele de apă se epuizară. Dar setea de aur era atît de puternică, încît nimic nu-i putea opri din drum.

Raleigh a ajuns astfel în punctul unde marea riu Caroni se varsă în Orinoco. Rîul curge dinspre sud, din podișul Guyanei, unde se aflau (după cum se spunea) „orașe” și „regate” bogate. Dar oamenii săi, istoviți, n-au putut înfrunta cursul vijelios al rîului încît, cu toate că a izbutit să ajungă pînă în preajma podișului, Raleigh a trebuit pînă la urmă să se întoarcă.

După ce a făcut o scurtă incursiune de-a lungul coastei nordice a continentului sudamerican și a jefuit cîteva așezări spaniole, corăbiile lui au pornit spre patrie; în septembrie 1595, Raleigh a acostat la țărmul Angliei.

Nu chiar un eșec

Rivalii lui Raleigh socoteau că aventura acestuia în Guyana suferise un

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
i reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj-reportaj i

eșec total, ba se spunea chiar că „corsarul favorit” al reginei nici n-ajunsesese în Guyana. Căci nu descoperise un Eldorado, nici mine de aur. Nu adusesese de dincolo de mări decît cîteva mostre de cuarț aurifer și informații necontrolabile despre niște ținuturi bogate în aur.

Dar Raleigh adusesese cu el ceva mult mai de preț decît nobilul metal și anume convingerea că Guyana putea deveni un izvor de inepuizabile bogății pentru Marea Britanie.

Ideea necesității anexării acestui ținut a stat de altfel și la baza cărții publicate de el în 1596. Amintind în trecăt despre insuccesul expediției, autorul scria: „Am străbătut în interiorul țării 400 de mile pe apă și pe uscat... În această țară există mai mult aur decît în ținuturile cele mai bogate din India și Peru. Cei mai mulți regi (!?) de la hotarele ei au devenit vasali ai Majestății Sale și se pare că nu doresc altceva decît protecția Majestății Sale și întoarcerea englezilor. Acolo există mai multe temeluri de a dobîndi bogății și glorie decît în călătoriile spre Indiile de Vest”. Dar referirile la bogății fabuloase, informația despre existența mai multor regi și specificarea că aceștia ar fi devotați Majestății Sale erau false. Căpeteniile triburilor indiene din văile Orinocoului și rîului Caroni nu purtau nici titlul de regi și nici nu-și exprimaseră dorința de a intra sub stăpînire a Angliei. Raleigh socotea însă că putea făgădui reginei și curtenilor ei munți de aur, spunîndu-le deschi că exista posibilitatea de a cucerii teritorii sudamericane.

Raleigh îi cunoștea bine pe cei cărora li se adresa și de aceea „Descoperirea Imperiului Guyanei”, această carte despre o expediție la drept vorbind nu prea izbutită într-o țară descoperită cu 70 de ani înainte, l-a făcut celebru pe autorul ei. Lucrarea a fost imediat tradusă în germană și olandeză, s-a epuizat curînd la Paris și Veneția, ba a stîrnit interes chiar și la curtea sultanului Mahomed al III-lea.

La fel cu cartea lui Raleigh, și multe alte monumente literare din veacul marilor descoperiri geografice au jucat rolul de ghiduri sui-generis pentru „cavalerii profiturilor”. Astfel, scrisorile lui Columb au indicat drumul spre feritul pămînt al Cubei, spre continentul sudamerican; relatările lui Cortez au răspîndit în Europa vestea despre comorile Mexicului; însemnările lui Pigafetta, secretarul lui Magellan, au deschis neguțătorilor castilieni perspectivele cuceririi unor noi posesiuni coloniale.

Dar scrisorile lui Columb, informațiile lui Cortez sau însemnările lui Pigafetta erau citite nu numai de amatorii de înavuțire peste noapte. Descoperirile de noi mări și țări infirmau vechile dogme consfințite de autoritatea bisericii. Încît pentru știința din vremea aceea și cartea lui Raleigh a avut o certă importanță. În afară de unele lucruri inventate, Raleigh a furnizat o sumedenie de informații exacte. A descris delta fluviului Orinoco, i-a stabilit lungimea, a cules primele date despre capriciosul regim al puternicelor brațe ale deltei, despre clima Americii tropicale, despre indienii care locuiau în vremea aceea în văile Orinocoului.

„Ghidul” lui Walter Raleigh a fost astfel util nu numai Marii Britanii. După nimicirea Invincibilei Armade, pe marile căi maritime au pornit, în urma vaselor engleze, sute de corăbii olandeze și franceze. Olandezii s-au îndreptat spre țărele din sudul Asiei, au pătruns în Indiile de Vest, angajîndu-se în luptă cu englezii, pentru supremația pe mare și pentru bogatele pămînturi de peste ocean. În această bătălie s-a angrenat apoi și Franța care, din cauza luptelor interne, a luat cu întîrziere startul în cursa cuceririi de posesiuni dincolo de mări...

BARBADOS

Un paradis turistic

Bridgetown, capitala insulei — „orașul-pod“ în traducere — este tăiat chiar prin mijloc de limba îngustă a unui golf deasupra căruia se arcuiesc două poduri: Chamberlain și Victoria. În centru, pe un țărm al golfului se află sediile companiilor comerciale, antrepozitele, vama, iar pe celălalt — edificiul Parlamentului construit în manieră englezească, cu un mic „Big-Ben“, o statuie de bronz a amiralului Nelson și principala arteră a orașului: Broad Street, cu magazine și bănci.

Cîndva, e mult de atunci, peste golf era suspendat un pod construit de ve-

cit în peste 300 de ani de stăpînire colonială, străbunii lor și-au pierdut tradițiile culturale, au uitat limba maternă.

Pe lângă mine treceau automobile în care se aflau negri — proprietari de plantații, funcționari sau negustori. Alături, sub podul Chamberlain, se descărcau niște pitorești bărci cu pinze coborîte parcă din vechi stampe.

Nu degeaba, pe drapelul insulei este înscris un trident. Barbados este deseori supranumit „țara peștilor zburători“ (așa se numește peștele care abundă în apele de lângă coastă). Într-o zi am cunoscut pe țărm un pescar de vreo 60 de ani. Bătrînul se odihnea la umbra unui palmier, într-un hamac lung și îngust ca o veche canoe (barcă) indiană.

— Chiar acum m-am întors de acolo — mi-a spus arătînd cu mîna spre golf. Pește? Da, am adus, l-am vîndut în piață. Nu, nu ne aventurăm departe în larg, înaintăm doar 10—20 de mile, căci avem bărci mici. Înainte pescuim zilnic, acum nu mă mai țin puterile. Și apoi copiii, am nouă, au început și ei să lucreze.

Deși supranumită „țara peștilor zburători“, insula nu se bizuie pe avuțiile mării. „Principala noastră bogăție — spun insularii — este trestia de zahăr“. Cum a ajuns această plantă în Barbados? Primii coloniști britanici au adus din America de Sud cițiva indieni arawaki și le-au cerut să le arate ce plante tropicale puteau fi folosite în agricultură. Arawaki au adus cu ei și semințe de trestie de zahăr. Mai întîi europenii au extras din ea rom (din Barbados și-a început romul — „moartea diavolului“, cum i se spune acestei băuturi — călătoria pe mări și oceane), după care au învățat să producă zahăr. În cițiva ani insula a devenit plantația de zahăr a imperiului.

Trestia de zahăr stă și acum la temelia economiei acestei țări. E adevărat însă că astăzi Barbadosul are concurenți puternici, care vînd zahărul mai ieftin. Cu toate acestea, insula are multe plantații de trestie de zahăr, prelucrată în 19 fabrici cu circa 20 000 de muncitori, care aduc țării aproape nouă zecimi din totalul devizelor intrate.

Orientarea silită spre monocultură a pus economia țării la discreția capriciilor pieții mondiale. Acum cițiva ani, guvernul din Barbados a trecut la realizarea unui plan de dezvoltare a industriei naționale. În felul acesta în insulă au luat ființă fabrici de confecții, încălțăminte, bijuterii, întreprinderi de asamblare a mașinilor de calcul etc.

Dar țara „peștilor zburători“ mai are o bogăție, care în ultimii ani a început să fie serios exploatată. Ea se numește chiar Barbados sau, mai exact, litoralul lui, un miracol dăruit omului de către natură. Un șir aproape neîntrerupt de splendide plaje cu un nisip coralier mărunt și alb ca zăpada, cocotieri care-și pleacă lungul și grațiosul gît deasupra apei, cușmele pitorești ale smochinilor (spaniolii i-au botezat „barbudos“ — bărboși, de unde și numele insulei) fac din Barbados un rai turistic.

Și într-adevăr, coasta e împînzită cu hoteluri și vile. Proprietarii? Industriașii americani, funcționari superiori ai unor companii și bănci străine, virfurile burgheziei locale etc. Toate acestea au făcut ca Barbadosul să fie acum unul din principalele centre turistice din Antilele Mici. În insulă a fost construit un aeroport internațional și un nou port pentru transoceanice. Turismul furnizează țării importante sume în dolari și lire sterline...

Dar și Barbadosul nocturn oferă un spectacol neobișnuit: pîcla nopții e sfișiată de luminile orbitoare ale hotelurilor din care se revărsă acordurile celebrului limbo vest-indian.

Se spune că limboul se trage din vechile „dansuri de dragoste“ ale triburilor africane. În Barbados, el a suferit însă prefaceri, asimilînd noi motive: sudamericane și locale. În acompaniamentul asurzitor al unui „steel band“ (orchestră formată din tobe de oțel, înființată acum vreo 20 de ani), dansatorii — de obicei trei: doi băieți și o fată — execută desculți, pe un ring de ciment, un dans complicat, dar grațios. Aruncîndu-și corpul îndărăt, ei „danseză“, menținîndu-și nu se știe cum echilibrul, dedesubtul unei bare de lemn suspendate orizontal. Apoi bara e coborîtă din ce în ce mai mult, pînă cînd i se dă foc. Acesta e un „limbo arzînd“.

Barbadosul mai e însă și un curios fenomen natural. E vorba de relieful

insulei, în genere plan, neaccidentat. Numai în nord-est există o regiune (numită Scoția prin partea locului) cu un relief mai ridicat. Munții, dacă se poate vorbi despre așa ceva în Barbados, nu sînt înalți, în schimb sînt pitorești și tăiați de o puzderie de văi. Recent s-a constatat, însă, că unii dintre acești „munți“ nu sînt decît niște dune uriașe, acoperite cu iarbă. Iar alții, cu o structură la fel de șubredă, nu sînt protejați de bariere de corali. Încît regiunea e supusă unui intens proces de eroziune.

Cîndva, Barbadosul era acoperit în întregime de păduri. Acum însă lucrurile stau altfel; copacii cresc în special pe litoral și de-a lungul șoselelor care împînzesc insula. Se spune că pădurile din Barbados au început să fie tăiate încă de vechiul trib indian arawaki, urmat de un alt trib — cariba. Nici coloniștii europeni nu s-au arătat interesați de păduri; ei au plantat în locul lor tutun, cafea și trestie de zahăr, plante care le aduceau ciștiguri fabuloase. În consecință, vegetația insulei a fost complet schimbată. Dar natura a început să se răzbune pe oameni.

Am vizitat această regiune. Mă aflam pe o ridicătură, nu departe de țărmul estic lăsat complet la discreția vînturilor puternice care bat dinspre Atlantic. Se vedea clar cum fără încetare țărmul era spălat de valuri uriașe.

— Aici vîntul bate întotdeauna cu aceeași intensitate, mi-a spus un membru al parlamentului din Barbados, care mă însoțea. Vedeți petele acelea cenușii? Sînt zone grav atinse de eroziune.

Din pricina eroziunii, mari suprafețe din insulă sînt pustii, deși Barbados duce lipsă de pămînt, căci populația e deasă. Acum, guvernul ia măsuri pentru salvarea insulei. Da, salvarea ei, căci dacă procesul de eroziune nu va fi oprit — a arătat un ziar local — Barbadosul va putea fi rupt treptat în două, iar apoi înghițit de ocean.

M. Zubko

CIAD

Marele triumghi

Așezată chiar în mijlocul Africii, Republica Ciad se află la mii de kilometri depărtare de arterele de transport și comerciale de pe continent. În timpul călătoriei mele am avut prilejul să vizitez una din cele mai izolate regiuni

ale ei: regiunea „B.E.T.“, denumirea prescurtată a prefecturii nordice Borku-Ennedi-Tibesti.

Un mic avion cu două motoare „DC-3“ și-a luat zborul spre „Extremul Nord“. În salon erau numai cițiva călători. Lîngă mine ședea un african obosit. În față, un arab cu veșminte albe și ochelari fumurii. Era probabil una din căpteniile de trib, a căror autoritate e aproape nelimitată în acele ținuturi. Al treilea călător era un ofițer, care se ducea cu treburi administrative în capitală, la Fort-Lamy.

Sub aripa avionului se zărea un peisaj „selenar“, făurit timp de milenii de acțiunea soarelui și a vîntului: o fantastică aglomerare de gigantice, „cluperci“ și de coloane de gresie, de prăpastii fără fund și de uriașe cratere de vulcani stînși.

„B.E.T.“, una din cele paisprezece prefecturi ale Republicii Ciad, are o populație de 20 000 de locuitori. În genere aceștia fac parte din tribul tubu, care nu seamănă nici cu arabii, nici cu africanii. Se spune că ar fi urmași ai vechilor egipteni. Colibele lor, meșterite din rogojină întinse pe un schelet de lemn, amintesc de o păstăie de fasole; pot fi ușor demontate și încărcate pe cămile. Membrii tribului tubu cîtesc în deșert ca într-o carte. Ei pot găsi drumul spre un izvor de apă sau o așezare numai după urme abia perceptibile lăsate de cămile sau de om. În acele ținuturi, bogăția se stabilește în funcție de numărul cămîlelor.

Orașul-oază Largeu, centru administrativ al „B.E.T.“, ne-a primit cu un vînt sufocant de fierbinte care răscolea nisipul și ni-l vira în ochi. Casele de lut cu acoperișuri drepte și ferestre semioarbe, aducînd cu niște mici fortărețe, coboară într-o cascadă albă pe povîrnișul unei coline. În această regiune soarele e un aprig dușman și oamenii caută să se ascundă de el îndărătul unor ziduri groase. Artera principală, prăfuită, se sfîrșește cu un bazar tipic oriental, în care negustori arabi oferă insistent mirodenii, covoare de Tripoli și struguri cu boabe mari și foarte dulci. Femei cu basmale negre șed lîngă niște coșuri pline ochi cu cărbuni de lemn, una din sursele de ciștig ale populației locale.

Legumele sînt cultivate pe loturi mici împrejmuite de palmieri. Cumpenele fîntinilor scîrțîie în timp ce scot afară burdufuri de piele pline cu apă. Abundența de apă, aflată la mică adîncime în niște uriașe „rezervoare“ subterane și leșînd deseori chiar la suprafață, este o particularitate a regiunii. Dar înfloritoarea oază e mereu amenințată de primejdia de a fi acoperită de nisip. Nisipul înaintează, o ia cu asalt, acoperînd pășunile și sursele de apă.

Subsolul ținutului ascunde uriașe bogății. După părerea specialiștilor, în zona sahariană a Ciadului există, ca și în Libia vecină, mari zăcăminte de petrol și gaze; se crede chiar că ar exista și minereu de uraniu. În munții Tibesti sînt zăcăminte de wolfram, plumb și zinc.

Prefectura „B.E.T.“ e considerată periferia Ciadului. Într-adevăr, lipsa de drumuri care să lege „Extremul Nord“ de regiunile mai dezvoltate din sudul țării contribuie la izolarea ei. Dar cînd am fost acolo am asistat la inaugurarea șantierului primei autoștrăzi moderne din Ciad, care va face legătura între Fort-Lamy și Gelengeng. Magistrala va pune bazele „marelui triumghi“: Fort-Lamy — Fort-Arshambo — Abakhe — Fort-Lamy. Făcînd legătura între regiunile din sudul, estul și vestul țării, importanta arteră va apropia „Extremul Nord“ de zonele mai dezvoltate.

B. Fiodorov

În drum spre casă, după munca cîmpului

Idilă...

chii indieni. Ce trib îl foloseau: arawaki, sibonei sau cariba? Acum e greu de spus. Insula a fost descoperită de spanioli la începutul secolului XVI. Cuceritorii nu s-au stabilit în insulă, dar au înscris în istoria ei una din cele mai sinistre pagini, transformînd pe toți băștinașii în sclavi și ducînd-i în Haiti. Cam după un secol, pe țărmul insulei pustiite au debarcat englezii și, o dată cu ei, s-au ivit și primele plantații de tutun și bumbac și cei dintîi sclavi africani.

Așa se face că acum Bridgetownul, oraș cu circa 100 000 de locuitori, are o populație aproape exclusiv neagră. De altfel, aproximativ 90 la sută din populația țării e alcătuită din negri. Evident, ei nu mai seamănă prea mult cu rudele lor depărtate din Congo, Senegal sau Nigeria. Lucru explicabil, într-

globul
globul globul
globul globul globul
globul globul globul gloc
globul globul globul globul gi
globul globul globul globul
globul globul globul globul glo
globul globul globul globul
globul globul globul globul glo

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

CRĂCIUNEL — Birlad: In nr. 34 al revistei am publicat un articol despre noile orientări în combaterea **nevrozei anxioase**. Părerea noastră este, că în cazul dv. nu „dopingul” cu tranchilizante vă va vindeca, ci numai propria dv. voință de a restabili — ceea ce englezii numesc „selfcontrolul” (sau pe românește „stăpânirea de sine”).

ANA DE LA NORD — Ploiești: Singura soluție este să vă adresați personal medicilor respectivi.

DOREL ARSENE — Galați: Afecțiunea se numește **balanită** (și nu „banalită!”). Ar trebui repetat examenul de laborator, deoarece simptomele pledează mai degrabă pentru o trichomoniază decât pentru un herpes. În acest caz, un tratament cu Metronidazol urmat atât de dv. cât și de soția dv. ar fi mai eficace decât Stamicin. Dacă este totuși un herpes, citiți răspunsul dat sub Natașa — Birlad.

S.A.P. — Cimpia Turzii, jud. Cluj: Dacă examenul de laborator al 17-cetosteroidilor urinari va fi bun (normal, în medie 13—14 mg/24 ore), vă puteți căsători fără teamă, fiind vorba atunci numai de o stare de inhibiție psihică trecătoare. Vă sfătuim să citiți articolul pe această temă din nr. 22 al revistei noastre.

SĂTMĂREANCA — Careii Mari: 1) **Hipoplaziile și retrodeviațiile uterine** prezintă cea mai mare frecvență la femeile sterile. Dacă retrodeviațiile se pot corecta pe cale chirurgicală, hipoplazia uterină este mai greu de remediat; se recomandă asocierea fizioterapiei (diatermie, ultrascurte) cu un tratament hormonal estrogenic (15—30 mg benzoat de estradiol sau echivalente sintetice), combinat eventual cu progesteron (30—60 mg pe ciclu, în a doua jumătate a ciclului). Tratamentul se adresează și tulburărilor menstruale, ca și frigidității pe care o acuzăți, consecință probabilă a hipoplaziei uterine. De asemenea, consumați alimente excitante (ardei iute, usturoi, țire, lapți, vin vechi, ceai, cafea, ciocolată). Ca medicație: Rp. T-ra de kola 15 g, t-ra de nuca vomica 10 g. D.S. 15 picături înainte de masă. Vitamina E 3 drajeuri/zi. Fosfobion 2—3 fiole/zi. La masa de seară, 2 granule de iohimbina a 5 miligrame. Adjuvante: băi de acid carbonic (Vatra-Dornei), masaj ginecologic. 2) Un regim drastic de slăbire este dieta tip Antoine (800—900 calorii/zi) despre care am mai scris la pagina noastră și care constă, în esență, din meniuri diferite pentru fiecare zi a săptămânii: o zi de zarzavaturi, de carne, de ouă, de lapte, de pește, de fructe și o zi liberă, în care se poate mânca după „pofta inimii”.

NATAȘA — Birlad: Ne bucură că sfaturile noastre v-au fost de folos. 1) În **herpesul vulvar**, în afara repausului sexual, băi calde de șezut (2—3 pe zi), spălături locale dimineața și seara cu: Rp. Sulfat de cupru și sulfat de zinc, câte 1,50 g, apă distilată 300 ml. Apoi se usucă și se pudrează cu: Rp. Peroxid de zinc 10 g, talc 40 g, acid salicilic 1 g. Dacă leziunile rezistă, vor fi atinse cu sol. de nitrat de argint 1 la sută. 2) Este desigur o trichomoniază, la care, dacă Metronidazolul nu dă singur rezultate optime, asociați Furazolidon câte 1 cpr. de 4 ori pe zi pe gură și intravaginal. De asemenea, spălături cu Septovag.

L.F. — Iași: Impotriva **țiuțitului în urechi (tinnitus)**, injecții de testosteron 3 fiole/săptămână asociate cu vitamina A timp de 4—6 săptămâni. Pe gură: Rp. Teobromină 0,30 g, beladonă 0,01 g, luminal 0,03 g și amidopirină 0,15 g. pt. un cașet. D.S. 3 cașete pe zi.

F.A. — Miercurea Ciuc: Simptomele pot cauza o **nevroză astenică**, dar și alte boli. În consecință, credem că este necesară în primul rând o electroencefalogramă și spitalizarea temporară pentru precizare de diagnostic.

SUSPICIOSUL — Timiș: Răspunsul nostru vine cu întârziere, iar sezonul vacanței pe litoral s-a încheiat, dar — pentru viitor — în cazul când radiografia certifică totala vindecare a leziunilor pulmonare, puteți să vă bucurați (cu cumpătare) de „vraja” mării și a soarelui de pe litoral.

„UN ABONAT TRIST” — Pucioasa: Linștiți-vă, nu este vorba decât de o inhibiție psihică cauzată — probabil — de herpesul rezistent la tratament. Citiți răspunsul dat sub Natașa — Birlad.

LEONID MIRCEA — Constanța: Semnele indică o **prostatită cronică**, considerând că la vîrsta dv hipertrofiile de prostată sînt destul de rare. Consultați însă un urolog pentru precizare de diagnostic. În caz de prostatită: băi calde de șezut, masaj prostate, iar ca medicație Cloramfenicol 1 drajeu la 6 ore timp de 4 zile și, eventual, o cură de Folcisteină U (10—12 fiole). În tot cursul tratamentului evitați alcoolul și condimentele.

I.E.M. — București: 1) Infiltrațiile cu hidrocortizon în focarul pustulelor acneice sînt o metodă nouă experimentată cu succes în clinicile dermatologice din U.R.S.S. 2) Pentru combaterea tulburărilor de circulație periferică, frecvente la cei ce duc o viață mai mult sedentară, se recomandă practicarea ciclismului, băi de picioare răcoroase, urmate de masaj ale mușchilor gâmbel de jos în sus, iar ca medicație: Tolazolin, 3—4 cpr./zi începînd cu 1/2 cpr./zi, pentru testarea toleranței individuale, timp de 15 zile.

**COMPLEXUL
PENTRU INDUSTRIALIZAREA
LEMNULUI**

PRODUCE :

**PLĂCI AGLOMERATE CU RAȘINI
UREOFORM-ALDEHIDA DIN AȘCHII
DE LEMN TRIPLU STRATIFICAT**

Economice, stabile, grosimi uniforme,
randament sporit la croire, perfect plane,
formate practice, se pot furnuri etc.

DOMENII DE UTILIZARE

- Mobilier ● plafoane ● pereți despărțitori
- amenajări interioare ● vagoane tramvaie
- lambriuri ● construcții navale etc.

Greutate specifică
600 kg/mc
Grosimi : 8, 10, 12, 16,
18, 19, 22, 25 mm
Formate : 3660/1830 ;
1830/1830 : 2440/1830 ;
1220/1830 mm

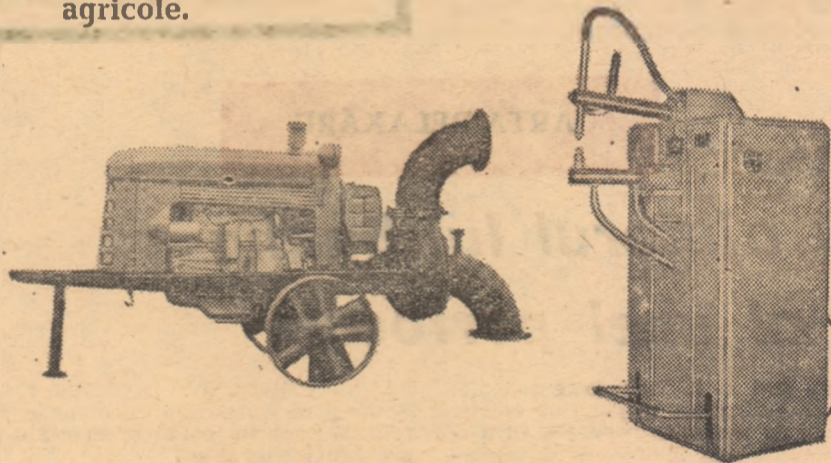

UZINA DE REPARAȚII GALAȚI

EXECUTĂ

pe bază de repartiție și comandă fermă următoarele produse :

- agregate de pompare tip D. 108—12
- mașină de punctat electrică
- nicovale tip : 63 kgr, 100 kgr, 150 kgr
- role simple și duble S. 80
- diverse piese de schimb pentru tractoare și mașini agricole.

VIZITAȚI

HANUL PRAHOVĂ

organizat de cooperajia de consum în incinta Expoziției Realizărilor Economiei Naționale.

Se servesc permanent preparate delicioase :

- sarmale muntești cu mămăliguță
- mititei speciali
- cîrnați de casă
- cîrnați „Prahova”
- pastramă de porc și de vacă precum și
- vinul casei
- vin negru specialități
- tuică bătrînă
- bere la sticlă

**COMBINATUL
DE CELULOZĂ ȘI HÎRTIE
BRĂILA**

ȘOSEAUA VIZIRULUI

Produce și livrează pe bază de repartiție produse din stuf

- CARTON TRIPLEX
- CARTON DUPLEX
- CELULOZĂ PAPETARĂ
- CELULOZĂ PENTRU FIBRE ARTIFICIALE
- PASTĂ SEMICHIMICĂ

Fotbalul în anul 2000

Ce înseamnă trei decenii pentru fotbal? Mult sau puțin? Dacă privim în urmă, ni se pare mult, dacă privim înainte...tot mult. Cu toate acestea, în anii '40 se putea contura în linii mari imaginea fotbalului din zilele noastre, iar cei mai buni jucători de atunci au rămas până azi un etalon de măiestrie. De ce n-am face aceeași încercare în perspectiva anului 2000, hotărând nu numai al celor trei decenii intrate în discuția de față, ci și al mileniului nostru? Mai ales că misiunea de a descifra viitorul fotbalului, de a presupune cum va arăta o echipă în anul 2000, am lăsat-o în seama unor specialiști care au avut un cuvânt de spus nu numai pe terenul de joc, ci și în teoria acestui rege al sportului: fotbalistii sovietici Alexei Paramonov, Alexei Vodeaghin, Alexei Ponomariov și Vladimir Maslacenکو. Să-i ascultăm:

ALEXEI PARAMONOV, maestru emerit al sportului:

Fotbalul va deveni și mai rapid, iar jucătorii și mai tehnici. Tehnica și viteza nu vor mai fi antagoniste. Granița dintre apărare și înaintare se va șterge. Măiestria perfecționată a atacanților li va sili și pe apărători să se perfecționeze, aceștia străduindu-se literal să țină pasul cu cei dinți. Rândamentul jucătorilor va spori! Medicii vor ameliora activitatea inimii, o vor stimula. În ce privește tactica, ea nu va suferi modificări esențiale.

ALEXEI VODEAGHIN, maestru emerit al sportului:

Antrenorul este chiar obligat să prevadă cum va evolua jocul de fotbal. Toate țările au avut și au fotbalisti care și-au depășit timpul. Noi, rușii, ne amintim în primul rând de Grigori Fedotov. El n-ar arăta demodat nici azi. Sau Lev Iașin și Eduard Strelțov. Multă vreme nu l-am înțeles pe Iașin, iar acum nu-l înțelegem uneori pe Strelțov. Or, Iașin a făcut o revoluție în postul de portar, revoluție ale cărei consecințe țin încă de viitor. Cred că în treizeci de ani portarului i se va părea prea strimt careul lui și va ieși mai la larg. Iar echipele vor avea mulți jucători înzestrați cu darul lui Strelțov de a vedea totul și a analiza într-o clipită situația. Astfel de jucători nu vor avea nevoie de scheme moarte, canonizate. În consecință, nu vor mai exista scheme. Va exista în schimb spirit creator.

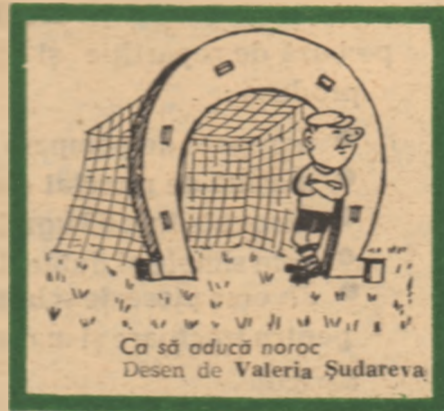
ALEXEI PONOMARIOV, maestru emerit al sportului:

Fără îndoială, tehnica jocului de fotbal va fi și mai subtilă. Atacul și contra-atacul se vor succeda cu o „viteză cosmică”. În ce privește tactica, cred că va fi menținut un singur virf de atac (ca să țină mingea câteva clipe până când în jurul lui se vor regrupa și ceilalți).

VLADIMIR MASLACENKO, maestru emerit al sportului:

Nu împărtășesc părerea unei universalizări a jucătorilor, deoarece în felul acesta fotbalistii nu s-ar mai putea afirma ca personalități. Cred că principalul criteriu al fotbalului din anul 2000 va fi ideea, intelectul. În această privință cel mai aproape de tipul jucătorului de mine mi se pare Vladimir Muntean de la „Dinamo”-Kiev. Împărțirea în apărători și înaintași cred că va rămâne, dar hotarul dintre ei se va șterge treptat. Cât privește portarii, pot spune un singur lucru: Lev Iașin joacă în anul 2000!

Aș dori să văd în vilelor stadioane bine amenajate, terenuri de fotbal ideal îngrijite, antrenori-regizori și jucători-gentleman. Nu cred că arbitrii ar trebui înlocuiți cu mașini electronice de calcul, deoarece în acest caz n-am mai avea pe cine socoti vinovat de înfrângerea echipei favorite. Dacă vom trăi până atunci, noi fotbalistii care ne-am încheiat cariera, nu vom mai putea spune: „Ehei pe vremea noastră se juca...” De altfel, până în anul 2000 n-am mai rămas decât treizeci de ani.

ARTA RELAXĂRII

Cu ajutorul lui Budha și al unei portocale

Poate mai mult decât toate celelalte popoare, englezii au grijă să nu se lase copleșiți de tensiunea nervoasă. În toate împrejurările, indiferent de importanța sau urgența lor, imperativul britanic — constant recomandat de zjare și radio — este Sit back and relax, adică așează-te comod și relaxează-te.

Chiar străinii observă ușor semnele acestei atitudini naționale. La Londra poți întâlni la tot pasul panouri pe care scrie „Șantier în lucru”, iar dincolo de ele, așezați în cerc în jurul denivelării pe care ar trebui să o astupe, șase sau șapte lucrători sorbindu-și tacticos cea-

iul. Nu contează că reparația e urgentă și că între timp circulația e paralizată: această pauză relaxantă e un drept inviolabil al lor.

Anul trecut printre funcționarii din „City” era la modă, în scurtele pauze ale programului, jogging-ul, o formă moderată de gimnastică constând din sărituri cât mai elastice executate timp de cel puțin zece minute pe culoarele instituțiilor sau chiar lângă birourile respective. Cei mai bătrini făceau palming adică — tot pentru deconectare nervoasă — își țineau palmele peste ochi și pe temple, într-un fel de transă, silindu-se să nu se gândească la nimic sau numai la lucruri plăcute și veseli. Dar arta relaxării îmbracă și alte forme, din ce în ce mai sofisticate. Un exemplu în această privință este noul manual, apărut recent tot la Londra, care propune cititorilor o serie de exerciții „revitalizante și liniștitoare” în stare să asigure „calm, seninătate și perspective fără utilizarea de droguri”.

Primele faze ale inițierii implică și forme de gimnastică ușoare, uneori puțin dureroase. Cel interesat trebuie să sară, să se întindă și să se tragă de mâini, de picioare, de cap, iar în final să se ia la palme ca să-și golească mintea de preocupări. Mai departe, autorul apelează din abundență la budhism și la alte practici orientale, importate încă de anul trecut în Anglia, cu tam-tamul convenit, de cei patru Beatles, care au urmat, cu zgomotoasă publicitate, un curs de yoga pe malul Gangelui la un preot indian. Unul dintre exerciții necesită o portocală care întâi trebuie mi-

rosită, ascultată, simțită (până la perceperea temperaturii ei interioare), ținută pe cap și lângă buze cel puțin un minut, și abia pe urmă desfăcută și mâncată încet, cu ochii închiși.

După părerea autorului, e foarte util „să știm ce arată degetul cel mare de la piciorul drept, chiar atunci când nici o durere nu ne face să-i simțim prezența”. Pentru pauzele de lucru la birou sau acasă, ori de câte ori ne amenință tensiunea nervoasă, preludiul infarctului, el recomandă: „Închideți ochii și purtați-vă încet palmele pe față — pe obraji, pe pleoape, pe frunte — și rămâneți așa un minut; încercați să vă percepeți ochii și interiorul capului fără a forța gîndurile, lăsînd ca totul să vină de la sine; apoi, încet de tot, luați-vă minile de pe față și deschideți ochii”. În același mod, în cursul relaxării, pot fi examinate „pe dinăuntru” și alte părți ale trupului, de la picioare la plămîni.

(După „Nedelea”)

MODA

E ceva nou?

Schimbările survenite în ultimul deceniu în materie de modă i-au făcut să se agite mai mult pe moralisti decât pe croitori. De fapt nu s-a petrecut nimic epocal, ca taiorul feminin inventat de domnișoara Chanel la începutul secolului nostru, ca apusul crinolinei la mijlocul veacului trecut, sau, în fine, ca dizgrația turniurei, de atita efect în tablourile impresionistilor. Toate noutățile, considerîndu-i pe creatori și pe croitori dintr-un punct de vedere strict profesional, nu și psihologic, s-au rezumat la pseudorevoluționara schimbare a silueții și lungimii.

Aceste mini-modificări nu vor lăsa probabil urme în istoria modei. Mai exact, întreaga secțiune de timp de care ne ocupăm se va prezenta de la distanță ca ceva unitar, armonios, chiar ușor monoton. Dar nouă, celor care îi trăim, anii '60 ni se par o perioadă de schimbări radicale, furtunoase.

Nu e vorba aici de capacitatea de adaptare la noutăți, proprie deopotrivă străzii, salonului sau podiumului de prezentare. Dar, pur și simplu, nu s-a descoperit nimic esențialmente nou. Putem spune chiar mai mult: în cei zece ani care au trecut, noi n-am descoperit, ci ne-am amintit... Ca o aluzie la crinolindă au apărut rochiile „butoi” ca o fantomă din saloanele doamnei de Pompadour, au înviat coafurile înalte, din vremea mușchetarilor regelui ne-au venit gulerile, manșetele, cizmulite... Orice album de familie este azi o călătorie în istoria recentă a modei, bineînțeles, cu corectivele aduse de actualitate.

Ultimii ani s-au apucat parcă să dezmină clasică meditație a lui Lucre-

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo.
og dialog dialog dialog a
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dialo

INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva, și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv.; mai ales dacă ea este de interes general.

Magellan și... vitaminele

I.

Care este explicația dramaticelor probleme alimentare pe care le-au avut Magellan și marinarii săi în timpul traversării Oceanului Pacific?

Petre Manolache
București

R.

În cel trei ani fără paisprezece zile, cât a durat prima călătorie în jurul lumii întreprinsă de Magellan, echipajul a suferit de foame și sete, a trebuit să îndure arșița și gerul. A murit de boli, a căzut sub săgețile băștinașilor sau a putrezit în închisorile portugheze, așa încît, din 265 de membri ai expediției, s-au mai întors în Spania 18 oameni. Aceștia străbătuseră peste 70 000 de km — de zece ori distanța parcursă de Columb în prima lui călătorie — statornicind pentru totdeauna, prin fața lor, în cugetele oamenilor, forma planetei pe care o locuim.

Toate documentele care relatează călătoria lui Magellan, începînd cu celebrul jurnal al lui Antonio Pigafetta, menționează proasta aprovizionare a expediției. Lipsa de alimente s-a făcut simțită mai ales în cursul traversării neașteptat de lungi a Pacificului. „Stăturăm trei luni și douăzeci de zile fără a ne aproviziona în nici un fel — serie Pigafetta. Mincam biscuiți, dar nu mai erau biscuiți, ci pulberea lor amestecată cu grămezi de viermi, pentru că aceștia mincaseră ce era bun... beam apă galbenă putrezită de multe zile și mincam niște piele de bou, cu care erau învelite vergile pinzelor. Le lăsam vreme de patru sau cinci zile în mare și apoi le puneam pe jăratec și așa le mincam și, de asemenea, de multe ori mincam și rumeguș de lemn”.

Pe vremea expediției corăbiilor lui Magellan (1519—1522), noțiunea de vitamină nu era cunoscută. Scorbutul — boală datorită lipsei vitaminei C din alimentație — a fost descris abia în 1720. Ceva mai târziu, în 1757, Lind, în tratamentul său complet asupra scorbutului, a arătat experimental la oameni că, dacă se introduce în hrană portocale și lămii (care conțin mari cantități de vitamină C), „se poate preveni apariția bolii”. În 1804 în Anglia a devenit obligatorie distribuția zilnică a unei rații de lămii sau suc de lămii tuturor marinarilor. Aceasta a dus la o eradicare aproape completă a scorbutului în marina engleză și de atunci marinarii britanici sînt porcleiți „limies” (de la cuvîntul englez lime — lămie).

După cum se vede, nimic nu-i interzis...

tius: „O dată cu curgerea vremii se schimbă și importanța lucrurilor: ceea ce înaintea era la preț, încetează să mai aibă căutare; în schimb apar alte lucruri, care pînă atunci au fost disprețuite, și cu fiecă zi devin tot mai doriți...”

Apropo: sezonul viitor propune patru lungimi — de la mini la maxi. Și nu interzice categoric nimic.

Aceasta-i, de fapt, și singura mare noutate a acestor ani: trecerea modei de la canoane la toleranță.

S. Kneazeva

Din cînd în cînd e bine să ne golim mintea de griji